

FOREDRAGSKATALOG

- i anledning af Haderslev Stifts 100-års jubilæum 2022

LAD DET HØRES VIDT OG BREDT!

I 2022 fejrer Haderslev Stift 100-års jubilæum. Nærværende foredragskatalog indeholder en række foredrag, som tilbydes i anledningen af jubilæet, og som har til hensigt at inspirere sogne, kirkehøjskoler og andre interesserede til de kommende år at festlig holde jubilæet.

Udvalget blandt foredragene er bredt, så der er noget til enhver anledning og smag.

Kataloget udgives af Haderslev Stift.

Redaktører: Iben Munkgaard Davids, Søren Wogensen og Ulrik Overgaard (ansvarshavende).

ET LIV I DET SYNNEJYSKE

v. cand.mag. Anna G. Dinesen

For 100 år siden stemte det nuværende Sønderjylland sig hjem til Danmark. Forud var gået den første verdenskrig, en krig hvortil min bedstefar blev tvangsudskrevet til tysk militærtjeneste. Ud fra de postkort, han sendte hjem til sin kone og lille datter, vil jeg fortælle om krigen og om kvindernes kamp på hjemmefronten, samt om krigsfangerne i Danmark, Frankrig og Rusland. Alt er det brikker til en forståelse af landsdelen og sønderjydernes historie.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 2.000 kr. + kørsel

Telefon: 27586761

E-mail: annagdinesen@gmail.com

HVIS DISSE STEN KUNNE RÅBE!

v. studielektor

Benny Grey Schuster, Løgumkloster

På to hjemmesider om dansk kirkearkitektur siden 1940 henholdsvis om kunst og kunsthåndværk i Folkekirken siden 1945 er der registreret 15 nybyggede kirker og godt 300 kunstværker i Haderslev Stift. Kan disse bygninger og udsmykninger sige noget om ændringer i vores syn på kristendom og tro i den tid Haderslev Stift har eksisteret?

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 5.000 kr. + kørsel

Telefon: 58583007 el. 51542645

E-mail: bgs@km.dk

DEN STORE FRIGØRELSE:

- Hvem er vi, efter Gud?

v. historiker Henrik Jensen, RUC

Efter verdenskrigenes katastrofer svækkedes kristendommens sandheder afgørende. Mellemkrigstidens ideologiske generation, efterkrigstidens 'kætterske' og 68-generationen, tacklede dette meget forskelligt, da vi i Vesten skulle til at lære at leve uden Gud - kulturelt forstået. Også i dag har især unge problemer med mening og identitet: Hvem er jeg, og hvad gør jeg her? Hvor man tidligere mest var som omgivelserne så én, bliver dette i dag ofte set som en krænkelse. Man vil definere sig selv, og det skal være indefra: Hvem er jeg egentlig? Spørgsmålet er, om en egoistisk rettighedskultur i kølvan-

det på ungdoms- og kulturoprøret fra 1968 vil ende med at tage livet af den traditionelle europæiske pligtkultur? Og hvor er Gud i den sammenhæng?

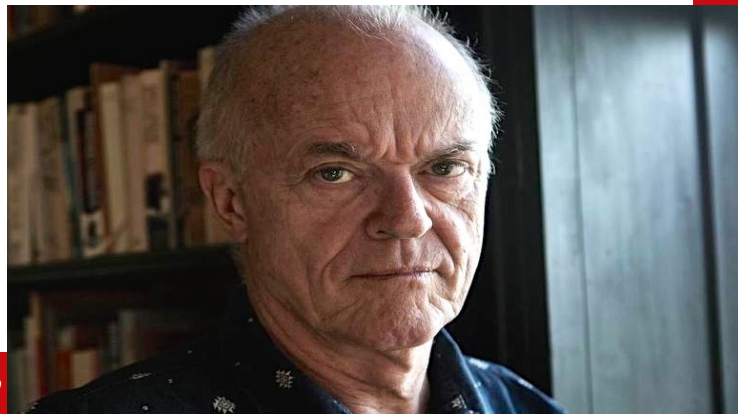
Historikeren Henrik Jensen taler ud fra sin nye bog *Efter Gud. Det 20. århundredes fortabte generationer og meningsløsheden*.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 5.000 kr. + kørsel

Telefon: 28180588

E-mail: henj@ruc.dk

GUDSTJENESTE - mellem fortid, nutid og med bud til fremtiden

v. post doc. Jette B. Rønkilde, Aarhus

Der er mange af dem, gudstjenesterne, i Haderslev Stift. Spredt ud over by og land. Hver dag i ugens løb, selv om der er en overvægt på søn- og helligdage. Det er der en rigtig god grund til,

for kristendommen lever af at blive praktiseret og fortalt videre, og det sker især i gudstjenesten. Den er på ingen måde en statisk størrelse, og Haderslev Stift er ingen undtagelse, hvor alt fra nye salme- og bønneord til gudstjeneste på den gamle dialekt, fra skærtorsdagsmiddage til søndagsakademi har været en del af kirkelivet. Foredraget stiller skarpt på gudstjenestens hvorfor og hvordan, og giver også et bud på, hvor gudstjenestelivet bevæger sig hen, og hvordan det tilpasses til de lokale forhold, som kan være meget forskellige i stiftets forskellige sogne.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 4.000 kr. + kørsel

Telefon: 22731157

E-mail: teojbr@cas.au.dk

GUDSTJENESTE

- oplevet fra kirkebænken

v. post doc. Jette B. Rønkilde, Aarhus

Hvad betyder det egentlig for folk at gå til gudstjeneste? Hvilke tanker opstår, når man synger salmer, sidder, eller bevæger sig rundt i et kirkerum, lytter til bibellæsninger, beder en bøn, under dåb, nadver, velsignelse og mange andre ting? Ud fra en undersøgelse af, hvad mennesker får ud af at gå til gudstjeneste, udført i Østjylland, herunder også i Haderslev Stift, vil foredraget præsentere helt konkret viden om, hvad gudstjenestedeltagelse betyder og medfører. Undervejs i foredraget vil I også selv få mulighed for at bringe egne erfaringer

fra gudstjenestedeltagelse i spil og forhåbentlig få gang i en samtale, der ikke slutter med foredraget.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 4.000 kr. + kørsel

Telefon: 22731157

E-mail: teojbr@cas.au.dk

BLOD OG JORD

- Soldaterskæbner i grænselandets omtumlede historie

v. cand.mag. i dansk og musik Jørn Tranekjær
Andresen, Aarhus

Kom tæt på soldaterskæbner og grænselandets omtumlede historie i foredraget om bogen *Blod og jord* (2018). Bogen bygger på breve, dagbøger, erindringer mm. og følger fire unge mænd fra det tyske mindretal i Nordslesvig og det danske i Sydslesvig, der af modsatrettede nationale årsager ender i Hitlers krig. Hør bl.a. om Fritz Scheel Petersen, der er født i Nr. Vilstrup syd for Haderslev og senere melder sig frivilligt til SS, og om Hans-Egon Nicolai Petersen, der tvinges ind i Luftwaffe og bliver ansat som den første præst i den tyske menighed i Nordslesvig

efter krigen. Hør også om fire fremtrædende Haderslev-borgere fra det tyske mindretal. De skriver i dybeste hemmelighed et modigt manifest i 1943, der bliver grundlaget for en ny start for både det tyske mindretal og den tyske menighed.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 2.500 kr. + kørsel

Telefon: 22420057

E-mail: joernt@outlook.dk

DRAMAER OG GLÆDER - ved den kirkelige genforening i 1920

v. biskop emeritus i Viborg Karsten Nissen,
Aabenraa

Efter 56 år under tysk styre, blev Sønderjylland igen en del af Danmark efter afstemningen den 10. februar 1920. Foredraget fortæller om den

udvikling, der ledte op til Genforeningen, og om den betydning Genforeningen fik for det kirkelige liv syd og nord for den nye grænse samt for Folkekirken som helhed. Dette belyses blandt andet igennem præsten Martin Schwarz, hvis barnebarn, professor Martin Schwarz Lausten, sidste år udgav en bog om hans liv og skæbne.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 3.000 kr. + kørsel

Telefon: 40158437

E-mail: kn@km.dk

Hvordan opstår bekendelsesskrifter?

- At tale om det sande og uforanderlige i en foranderlig tid med mange sandheder.

v. sognepræst Kjeld Claudi Rasmussen, Sønderborg.

Med sine 100 år er Haderslev et ungt stift, men det bygger på en lang folkekirkelig tradition. I 1528 udgav den senere kong Christian den tredje Haderslev-artiklerne som vejledning for de præster, der var inspireret af Luthers tanker. Det blev startskuddet til den danske reformation. For 15 år siden udgav stiftet Haderslev-artiklerne 2007 som et forsøg på at nyformulere nogle af artiklerne fra Confessio Augustana – som en kommentar til bekendelsen ind i tiden. Samtalen om kirkens bekendelse er en evig vekslen mellem tradition og aktualisering. Oplægget indeholder overvejelser over, hvordan og hvorfor tekster opstår. Og med udgangspunkt i Confessio Augustana og formuleringerne i Haderslev-artiklerne 2007 lægges op til en samtale om troens udtryk i dag. Vi ser også på hvilke af Confessio Augustanas artikler, der måske ikke er så aktuelle for os – og drøfter hvilke andre emner et bekendelsesskrift kunne indeholde, hvis det skulle formuleres i 2022.

AV-udstyr: Projektor og lærred.

Honorar: 3.000 kr. + kørsel.

Telefon: 40454844 el. 74431918

E-mail: kcr@km.dk

KIRKE I FORANDRING

v. lektor Kirstine Helboe Johansen, Aarhus

De seneste 30 års kirkeliv har været præget af stor kreativitet og iderigdom. Et sandt væld af nye gudstjenesteformer er dukket op: spaghetti-gudstjeneste, meditationsgudstjeneste, Halloween-gudstjeneste, ligesom der udvikles nye kirkelige aktiviteter på kanten af gudstjenesten såsom babysalmesang, demenssalmesang og pilgrimsvandring. Foredraget vil beskrive og kaste lys over dette væld af nye praksisformer: Hvad kendetegner dem? Hvorfor arbejder de lokale kirker på den måde? På den baggrund lægges op til en samtale om, hvordan dette udfolder sig lokalt, og hvordan det opleves hos jer.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 4.000 kr. + kørsel

Telefon: 93588258

E-mail: kp@cas.au.dk

ALLEHELGEN OG HALLOWEEN

– om forholdet mellem de levende og de døde

v. lektor Kirstine Helboe Johansen, Aarhus

Siden overgangen til det nye årtusinde har Halloween taget Danmark med storm. Der kan købes alskens udstyr i butikkerne, børnene går fra dør til dør, og efterhånden markerer også mange kirker Halloween. Men Halloween er omdiskuteret og fremstilles ofte som konkurrent til den traditionsrige Allehelgen; om end noget tyder også på, at Halloween har været med til at bringe nyt liv til Allehelgen. I foredraget beskriver jeg, hvordan man i dag markerer Halloween og Allehelgen rundt omkring i de danske kirker. Jeg fordyber mig særligt i, hvordan for-

holdet mellem de døde og de levende udfolder sig og dermed også i de sjælesørgeriske dimensioner af at afholde Halloween- og Allehelgensgudstjenester.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 4.000 kr. + kørsel

Telefon: 93588258

E-mail: kp@cas.au.dk

ET TRUET FÆLLESSKAB

– Haderslev Stifts vanskelige begyndelse

v. dr. phil. Lars N. Henningsen, Aabenraa

Haderslev Stift og biskop Valdemar Ammunsen fik store opgaver, da de tog fat i april 1923. Kongegrænsen var slettet med de nye stiftsgrænser. Sønderjyllands kirke havde fået helt nye rammer tilpasset den danske Folkekirke. Ville nyordningen fungere? Biskop Ammunsen søgte at tage hensyn til sønderjyske traditioner og virkede for en besindig ændring af kirkeskikke og salmebog. Hans drøm var et fælles kirkeliv for danske og tyske. Men dele af det tyske mindretal udsondrede sig i egne fri-menigheder. Politiske modsætninger og 1930'-

ernes nazisme gjorde ondt. Det blev en vanskelig start.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 3.500 kr. + kørsel (+ evt. overnatning ved lang afstand fra Aabenraa)

Telefon: 74627617 el. 50177905

E-mail: larsnhenningsen@gmail.com

HADERSLEV-ARTIKLERNE 2007 - Kan troen oversættes fra 1530 til 2007?

v. fhv. provst Leif Arffmann, Vejle

I foråret 2006 var der i nogle kirkelige medier og debatfora en voldsom diskussion om den augsburgske bekendelse. Diskussionen handlede blandt andet om, at den augsburgske beken-

delse indeholder nogle fordømmelser, som burde fjernes, således at bekendelsen gøres mere salonfæhig.

Var det ikke muligt at læse den augsburgske

bekendelse i det 21. århundrede? Haderslev Stifts daværende biskop Niels Henrik Arendt sammensatte en gruppe præster, der fik til opgave at tænke denne problemkreds igennem og komme med et bud på, hvorledes en bekendelse kunne se ud. Hvad det er, vi tror på i dag. Dette arbejde skulle munde ud i nogle få siders sætninger, som skulle sendes ud til menighederne i Haderslev Stift. Resultatet af dette arbejde blev Haderslev-artiklerne 2007.

Artiklerne vil blive gennemgået af formanden for arbejdsgruppen, fhv. provst Leif Arffmann, Vejle.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 3.000 kr. + kørsel

Telefon: 40382284

E-mail: lar@km.dk

BISKOPPEN OG MINORITETERNE

v. professor Martin Schwarz Lausten, Kbh.

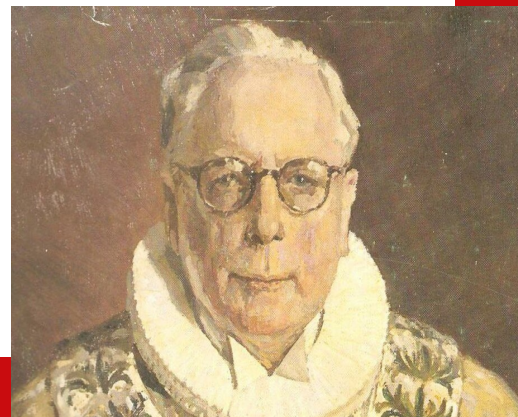
Hans Fuglsang-Damgaards store betydning som biskop over Københavns stift (1934-1960) rækker frem til vor tid. Opvokset i Ørsted ved Sommersted, måtte han delta i 1.verdenskrig, hvis frygtelige oplevelser prægede ham dybt. Omsorgen for minoriteten, de sønderjyske krigsdeltagere, varede livet igennem, ligesom beundringen for stiftets første biskop Valdemar Ammundsen. I offentligheden er Fuglsang-Damgaard nok mest kendt for hyrdebrevet imod jødeforfølgelserne i Danmark (1943), men han havde mange år tidligere indledt sin forsvarskamp for den jødiske minoritet. Derved lagde han sig ud med bispekolleger, regeringens politik, besættelsesmagten, blev truet og hånet, men mange præster og menigheder fulgte ham. Han skabte respekt om Folkekirken. Hvorfra kom hans personlige mod? Hvilke motiver drev ham? Kan hans holdninger bruges i nutiden?

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 6.000 kr. + kørsel og eventuel overnatning

Telefon: 61140737

E-mail: msl@teol.ku.dk

FRA VALDEMAR AMMUNDSEN VIA 1970'ERNE OG FREM TIL I DAG

v. professor MSO Peter Lodberg, Aarhus

Haderslev Stifts første biskop Valdemar Ammundsen var en kendt skikkelse i det internationale kirkelige arbejde i perioden før 2. Verdenskrig. I 1934 inviterede

han den tyske teolog og præst Dietrich Bonhoeffer til Fanø for at medvirke ved et vigtigt kirke-møde. Peter Lodberg, professor, dr. theol. fra Aarhus Universitet, vil tegne en linje fra Ammundsen og frem til i dag. Undervejs vil vi stoppe op ved 1970'erne, som medførte store forandringer i Folkekirken og det danske samfund.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 5.000 kr. + kørsel

Telefon: 21261261

E-mail: teopl@cas.au.dk

VALDEMAR AMMUNDSEN – Sønderjyllands første biskop efter Genforeningen

v. sognepræst Sten Haarløv, Løgumkloster

Valdemar Ammundsen blev den første biskop i det nyoprettede Haderslev stift i 1923. Han havde været en feteret professor og forsker i kirkehistorie, som han definerede som en del af en overordnet historisk kontekst.

Mest markant blev han dog som biskop. Hvem var han, og hvordan satte han sig blivende spor i det genvundne Sønderjylland?

Hans ideal om "helsognspræsten" og at "holde sammen på danske og tyske" er blevet kaldt den "Ammundsenske linje", ligesom han i sine

år som biskop engagerede sig stærkt i det internationale, kirkelige og økumeniske arbejde.

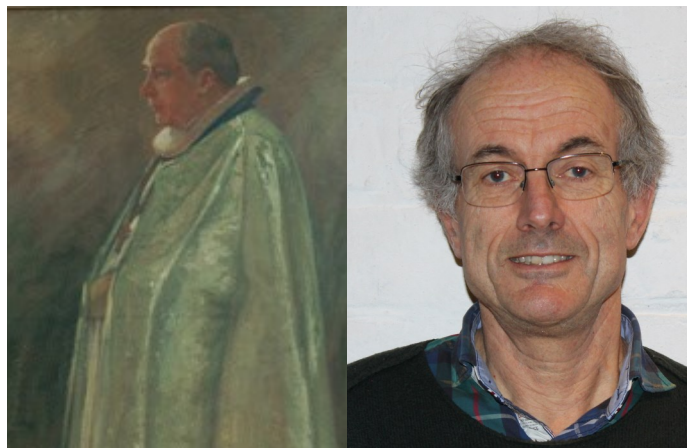
Ved hans død i 1936 skrev pressen: Dansk kirke har mistet sin bedste mand.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 2.200 kr. + kørsel

Telefon: 74744747 el. 60497138

E-mail: steha@km.dk

HADERSLEV STIFT

- delene og helheden

v. sognepræst Søren Wogensen, Tinglev

Haderslev Stift er en sammensat størrelse. Da stiftet blev oprettet i 1922, kom det til at bestå af dele af stifterne Slesvig, Ribe og Århus, der har det til fælles, at de alle er grundlagt som bispedømmer i året 948. Haderslev Stift består således af en sønderjysk og en nørrejysk del, som hører hjemme i hver deres kirkehistoriske sammenhæng. Til tider har udviklingen været parallel, mens den til andre tider har været meget

forskellig. Foredraget vil trække nogle linjer op i delenes kirkehistorie frem til oprettelsen af Haderslev Stift og dermed give en forståelse af, at stiftets historie som vores fælles historie er en sammensat historie.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: efter aftale.

Telefon: 74644050

E-mail: sw@km.dk

**Søren Wogensens 3 foredrag
kan holdes som en foredragsrække,
men også kombineres efter ønske.**

OPRETTELSEN AF HADERSLEV STIFT

v. sognepræst Søren Wogensen, Tinglev

Haderslev Stift er et produkt af Første Verdenskrig 1914-18 og Genforeningen 1920. Foredraget vil belyse baggrunden for oprettelsen af stiftet, samt kaste lys over de problemstillinger, der opstod i forbindelse med at få "den sønderjydske Landskirke" inkorporeret i den danske Folkekirke.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: efter aftale.

Telefon: 74644050

E-mail: sw@km.dk

VALDEMAR AMMUNDSEN - En lysende Stjerne paa de sorte Kjolars triste Himmel.

v. sognepræst Søren Wogensen, Tinglev

Valdemar Ammundsen blev den første biskop over Haderslev Stift. Fortællingen om ham er fortællingen om præstesønnen fra Nr. Felding, der i en ung alder blev professor i kirkehistorie og siden den første i embedet som biskop over Haderslev Stift, og som ved sin pludselige død 1936 kom på forsiden af Ekstrabladet, hvor han kaldes "en lysende Stjerne paa de sorte Kjolars triste Himmel."

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: efter aftale.

Telefon: 74644050

E-mail: sw@km.dk

GRUNDTVIGSKE STRIDSMÆND - i en grænseegn

v. sognepræst Torkil Jensen,
Fåborg

Selv om valgmenighedspræsten Anders Nørgaard fik sit virke på Sydfyn, var han livet igennem brændende engageret i Sønderjylland og grænselandet. Han var bogstaveligt talt gift med det gennem sit ægteskab med Helene Bohnfeldt, der stammede fra Haderslev. De blev gift, mens Haderslev stadig var tysk, og i 1910 blev Anders Nørgaard den første præst i Skanderup-Hjarup Valgmenighed. Her knyttede han venskab med en anden markant personlighed i det grundtvigske landskab,

højskolelæreren Aage Møller, der umiddelbart efter genforeningen oprettede Rønshoved Højskole.

Kirkelighed og folkelighed var

sammen med kærligheden drivkraften i de to mænds virke. De var bestemt ikke altid enige. Udviklingen i Tyskland i 1930'erne satte deres venskab på prøve, men det holdt. Foredraget giver en karakteristik af de to mennesker og deres tid med særlig vægt på Sønderjylland.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 4.000 kr. + kørsel

Telefon: 62616420

E-mail: toje@km.dk

FLOWERPOWER, FERGUSON TRAKTORER & EVIGT LIV !

- og deres indflydelse på kirken i 1950'erne

v. sognepræst Ulrik Overgaard, Vejle

En historisk gennemgang af Folkekirken udvikling i Danmark i årtierne efter 2. verdenskrig, hvor ikke blot professor P.G. Lindhardts skelsættende foredrag på Askov Højskole om det evige liv men også velfærdsstatens opståen, kvindefrigørelsen og sårene fra krigene i den grad satte nye dagsordener for måden at være kirke på. Foredraget kigger på den samlede Folkekirkes omtumlede historie i disse år, men bruger den lokale historie i Sønderjylland til at illustrere de store forandringer, således at deres betydning for den sønderjyske hverdag træder frem.

AV-udstyr: Projektor og lærred

Honorar: 3.500 kr. + kørsel

Telefon: 29408574

E-mail: UO@km.dk

INDHOLD

ET LIV I DET SYNNEJYSKE, Anna G. Dinesen	3
HVIS DISSE STEN KUNNE RÅBE! Benny Grey Schuster	4
DEN STORE FRIGØRELSE, Henrik Jensen	5
GUDSTJENESTE - mellem fortid, nutid og med bud til fremtiden, Jette B. Rønkilde	6
GUDSTJENESTE- oplevet fra kirkebænken, Jette B. Rønkilde	7
BLOD OG JORD - Soldaterskæbner i grænselandets historie, Jørn Tranekjær Andresen	8
DRAMAER OG GLÆDER - ved den kirkelige genforening i 1920, Karsten Nissen	9
HVORDAN OPSTÅR BEKENDELSESSKRIFTER, Kjeld Claudi Rasmussen	10
KIRKE I FORANDRING, Kirstine Helboe Johansen	11
ALLEHELGEN OG HALLOWEEN, Kirstine Helboe Johansen	12
ET TRUET FÆLLESSKAB, Lars N. Henningsen	13

HADERSLEV-ARTIKLERNE 2007, Leif Arffmann	14
BISKOPPEN OG MINORITETERNE, Martin Schwarz Lausten	15
FRA VALDEMAR AMMUNDSSEN TIL 1970'ERNE OG FREM TIL I DAG, Peter Lodberg	16
VALDEMAR AMMUNDSSEN, Sten Haarløv	17
HADERSLEV STIFT - delene og helheden, Søren Wogensen	18
OPRETTELSEN AF HADERSLEV STIFT, Søren Wogensen	19
V. AMMUNDSSEN - En lysende Stjerne paa de sorte ..., Søren Wogensen	19
GRUNDTVIGSKE STRIDSMÆND - i en grænseegn, Torkil Jensen	20
FLOWERPOWER, FERGUSON TRAKTORER & EVIGT LIV, Ulrik Overgaard	21

HADERSLEV STIFT 100 ÅR
1922 - 2022